

Тематика: Педагогічні науки

СОЦІАЛЬНО-НАУКОВЕ КОРЕСПОНДУВАННЯ ЯК ІНВАРІАНТНА УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Косянчук С.В.

Інститут педагогіки НАПН України,

PhD (кандидат педагогічних наук), старший науковий співробітник відділу дидактики,

<https://orcid.org/0000-0003-1334-6011>

У всіх дидактичних системах учіння і навчання як взаємозумовлені процеси становлять особливий предмет теорії навчання – саме у контексті їх найрізноманітніших співвідношень. Наприклад, освітнє середовище – здобувач освіти – Internet середовище. У 2015 році Г. Васьківська зазначила, що «освітнє середовище в сучасному стрімкозмінному глобалізованому, пронизаному підступними викликами, світі зазнає значних втрат у царині навчання й виховання», а тому слід шукати шляхи розв'язання «проблеми формування в учнів ціннісних орієнтацій, що не обмежується стінами школи» [3, с. 15].

До кола накопичених останніми роками проблем у системі української освіти додалося ще чимало нових, викликаних вимушеним дистанційним навчанням. За Законом України «Про освіту» [4], дистанційна форма як «індивідуалізований процес здобуття освіти, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій», наразі, не відбулася. Навчання (проведення уроків, наприклад) у режимі онлайн чи у запису не склалось як таке. На сьогодні й учіння об'єктивно загальмувалось. Зворотний зв'язок (суб'єкт-суб'єктна взаємодія; а ще – суб'єкт-суб'єктна відповідність / кореспондування) зі здобувачами освіти не реалізується.

Якщо рік-два тому ми окреслювали суперечності соціального замовлення на компетентного здобувача освіти [5], то *зараз такі* з них – освітній процес і умови соціального середовища, за якого він реалізується; заклади загальної середньої освіти та інститути сім'ї і суспільства; основи соціальної адаптації і життєві компетентності дитини; процес навчання, виховання і розвитку та здобування освіти; педагогічні і матеріально-технічні ресурси та умови реалізації профільного навчання; загальне дидактичне забезпечення освітнього процесу та методичне забезпечення процесу здобуття освіти; освітні технології і педагогічні технології в умовах профільного навчання за соціальним спрямуванням – *зазнали аксіологічного загострення*. Якщо тоді ми виокремили конгруентні чинники вдосконалення (апгрейдери) [7] процесу реалізації педагогічних технологій в умовах профільного навчання, які позначаються на соціалізації й самовизначенні особистості здобувача освіти, *то зараз*, наприклад, ціннісні установки і смисли соціона як одиниці соціуму (соціонома як члена суспільства); потенціал вербальних і невербальних засобів у процесі реалізації педагогічних технологій; психоергономічність процесу реалізації педагогічних технологій, – *гостро кореспондують* з новими дослідженнями.

Карантинна самоізоляція як дослідників, так і суб'єктів освітнього процесу спричинила низку соціально-наукових та соціально-педагогічних проблем, доповнивши суспільну теку ризиків і викликів. Зазнає ударів аксіологічна безпека [1], бо трансляція цінностей не кореспондує з процесом життєдіяльності здобувачів освіти. Нині дидактика має не тільки вивчати «віртуальні дидактофаги (<...> інформаційні ресурси і продукти, що відкрито чи приховано пропагують/насаджують нікчемність, невігластво, нетерпимість, озлобленість, людиноненависництво, потойбіччя тощо)» [6], а й педагогічні інструменти дистанційного формування у здобувачів освіти знань, розвитку ціннісних орієнтацій, умінь соціально-педагогічного кореспондування у т. ч.

Відділ дидактики Інституту педагогіки НАПН України розробив нову форму дистанційної комунікації науковців і педагогів-практиків у сучасних кризових умовах, назвавши її *speechmob*. Г. Васьківська, завідувачка відділу дидактики, доктор педагогічних наук, професор так схарактеризувала у пресі розробку: «Ми як науковці маємо досліджувати, аналізувати, систематизувати, робити висновки і розробляти відповідно рекомендації щодо поліпшення вітчизняної освіти, зокрема і в умовах карантину. <...>. Ми вислуховуємо кожного, будь-які думки є важливими. Зважаємо на емоції, аналізуємо коментарі до матеріалів, оприлюднених на своїй Facebook-сторінці і на веб-сайті відділу, листи, надіслані електронною поштою, телефоні дзвінки та SMS-повідомлення. Реагуємо на листи, що надходять на сайт відділу через сервіс «Зворотний зв'язок» і т. п. <...> Яких дійдемо висновків говорити завчасно, зрозуміло одне – ці висновки стануть фундаментом розроблення рекомендацій для вдосконалення освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти. Саме так має здійснюватися наука, у цьому її віддача – соціальний ефект» [2].

Зовсім по-іншому тепер розуміються суперечності соціального замовлення на компетентного здобувача освіти, знання якого в кризових умовах або розмиваються, або переходять у площину недосяжності, що живиться невідтримуваними педагогічними та матеріально-технічними ресурсами, низькими статками українців, котрі хочуть якісної освіти для своїх дітей, та не можуть дозволити собі трат на персональні засоби безперебійного забезпечення їх навчання, різнорідними освітніми симулякрами дистанційного штибу. Зростають повсякденно життєва та педагогічна емоціогенність, психоергономічність освітніх процесів знижується. Тож соціально-наукове кореспондування розглядаємо як важливу умову реалізації сучасних педагогічних технологій профільного навчання. На це вказує час, цього потребує дистанційна форма навчання, що перейшла межу індивідуалізованості, відділивши вчителя від учнів, школу – від батьків.

Список літератури:

1. Бондаренко Н. В., Косянчук С. В. Дидактико-методичні засади сучасного уроку української мови у старшій школі. *Гуманітарний вісник Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка*. Полтава: ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка, 2017. Вип. 1. С. 81–89.
2. Васьківська Г. Українські освітяни-науковці розробили *Speechmob*. *Слово*. №20(5244), 16 трав. 2020 р. С. 4.
3. Васьківська Г. О. Інтернет-середовище як чинник формування ціннісних орієнтацій учнів. *Молодь і ринок*. 2015. №11 (130). С. 11–16.
4. Закон України «Про освіту». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
5. Косянчук С. Інваріантні чинники модернізації освіти: соціальне спрямування педагогічних технологій в умовах профільного навчання. *Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи* : матер. Третьої міжнар. наук.-практ. конф., м. Умань, 16–17 лют. 2018 р. Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. С. 174–178. <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/710209>
6. Косянчук С. В. Дидактика педагогічних технологій: протистояння впливу деструктивних проявів віртуальності. *Nowoczesna nauka: teoria i praktyka* : Mater. II Międz. Konf. Nauk.-Prakt. / [pod red. S. Gorniaka]. Katowice: Nowa nauka, 2018. S. 218–222. <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/710383>

7. Косянчук С. В. Соціалізація та самовизначення особистості: апгрейдери процесу реалізації педагогічних технологій в умовах профільного навчання. *Психологія свідомості: теорія і практика наукових досліджень* : матер. II міжнар. наук.-практ. конф., м. Переяслав-Хмельницький, 21 берез. 2018 р. Київ: Талком, 2018. С. 138–141. <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/710382>